

НАЗВА ДИСЦИПЛІНИ:

МЕТОДОЛОГІЯ СОЦІОЛОГІЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

II. Цикл професійної підготовки (нормативна).

ВИКЛАДАЧ: Володимир Ілліч Паніотто, професор, доктор філософських наук, професор
E-mail: v.paniotto@ukma.edu.ua

ЗАГАЛЬНЕ НАВАНТАЖЕННЯ: 4 кредити ECTS

Заняття в аудиторії: 28 год (7 практичних занять по 4 академічні години)

Самостійна робота слухачів курсу: 92 год.

Форма підсумкового оцінювання: іспит.

АНОТАЦІЯ

Курс сприяє поглибленню та систематизації знань з методології та методів соціології й соціальних наук та соціологічних досліджень. Уміння сформулювати дослідницькі питання та проблему, побудувати теоретико-методологічну рамку дослідження та розробити дослідницький дизайн для емпіричного дослідження, що передбачав би обґрунтоване та вміле поєднання сучасних кількісних, якісних та мікшованих (комбінованих) методів є одним з основних результатів, на який спрямовано зміст та завдання дисципліни. Презентація результатів наукового дослідження на підсумковій науковій конференції поглиблює навички спілкування та аргументованої наукової дискусії з аудиторією, відповіді на питання та критичні зауваження, обстоювання положень своєї роботи.

МЕТА І ЗАВДАННЯ КУРСУ

Метою курсу є впорядкування та систематизація знань з методології соціальних наук та соціологічних досліджень. Передбачається, що в результаті навчання студенти будуть розуміти основні методологічні підходи до соціологічних досліджень, зокрема через розрізнення концептів від індикаторів, пояснень від гіпотез, спостережень від вимірювання, типи даних, методи збору, опису, аналізу, перевірки, моделювання. Впродовж курсу передбачається, що студенти робитимуть критичний аналіз нещодавніх публікацій результатів досліджень

РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ, МЕТОДИ ВИКЛАДАННЯ І ФОРМИ ОЦІНЮВАННЯ

Результати навчання	Методи викладання і навчання	Форми оцінювання
<p>Уміння застосовувати класичні й сучасні теоретичні підходи до аналізу актуальних соціальних феноменів та проблем.</p> <p>Ознайомлення з провідними методологічними проблемами соціології.</p>	<p>Індивідуальне і групове редагування та обговорення в аудиторії дослідницьких проєктів, дизайнів досліджень, актуальних прикладів інтерпретації та аналізу різних типів даних.</p> <p>Індивідуальне завдання 1,2,3: рукопис Презентація дослідження.</p>	<p>Поточний контроль , зокрема шляхом колегіального оцінювання (peer-assessment).</p>
<p>Знання про типи даних і методи їх збору, опису, аналізу, перевірки, моделювання.</p> <p>Оволодіння сучасними методами і техніками збору та аналізу всіх типів даних даних.</p> <p>Уміння аналізувати і розрізняти концепти від індикаторів, пояснення від гіпотез, спостереження від вимірювання.</p> <p>Знання про типи даних і методи їх збору, опису, аналізу, перевірки, моделювання.</p>	<p>Індивідуальне і групове редагування та обговорення в аудиторії дослідницьких проєктів, дизайнів досліджень, актуальних прикладів інтерпретації та аналізу різних типів даних.</p> <p>Індивідуальне завдання 2,3: рукопис Презентація дослідження.</p>	<p>Поточний контроль.</p>
<p>Обговорювати наукові теми у різних комунікативних ситуаціях, переконливо обстоювати свою позицію</p> <p>Дотримуватися принципів академічної доброчесності і високої академічної культури.</p>	<p>Індивідуальне завдання 1,2,3: рукопис</p> <p>Презентація дослідження на підсумковій науковій конференції.</p>	<p>Поточний контроль.</p>

ЗМІСТ КУРСУ

Тематичний план

№ з/п	Теми занять	Кількість годин
Практичне 1.	<p>Зв'язок теорії та методології дослідження, особливості теоретизування та побудова теоретико-методологічної рамки дослідження. Формулювання дослідницької проблеми та питань.</p> <p>Індивідуальне завдання 1: короткий опис та обґрунтування методології та теоретичної рамки індивідуальної дослідницького проєкту.</p>	4 год.
Практичне 2.	<p>Сучасні підходи до дизайну дослідження з використанням якісних даних</p> <p>Особливості використання (збору, аналізу та інтерпретації) кількісних даних в соціологічних та соціальних дослідження. Сучасні технологічні особливості їх збору та аналізу.</p> <p><i>Практичний аналіз актуальних прикладів відповідних емпіричних даних та досліджень.</i></p>	4 год.
Практичне 3.	<p>Сучасні підходи до дизайну дослідження з використанням якісних даних</p> <p>Особливості використання (збору, аналізу та інтерпретації) якісних даних в соціологічних та соціальних дослідження, їх квантифікації та валідації.</p> <p><i>Практичний аналіз актуальних прикладів відповідних емпіричних даних та досліджень.</i></p> <p>Індивідуальне завдання 2: розробка попереднього дизайну емпіричного дослідження індивідуального дослідницького проєкту.</p>	4 год.
Практичне 4.	<p>Сучасні підходи до дизайну дослідження з використанням якісних мікшованих (комбінованих) даних</p> <p>Особливості використання (збору, аналізу та інтерпретації) комбінованих (мікшованих) даних в соціологічних та соціальних дослідження.</p> <p><i>Практичний аналіз актуальних прикладів відповідних емпіричних даних та досліджень.</i></p>	4 год.
Практичне 6.	<p>Сучасні підходи до дизайну дослідження з використанням великих даних, машинного навчання</p> <p>Особливості використання (збору, аналізу та інтерпретації) великих даних, машинного навчання, сучасного технологічного інструментарію роботи з тестовими та цифровими даними в соціологічних та соціальних дослідження.</p> <p>Індивідуальне завдання 3: Практичний аналіз актуальних зразків кількісних, якісних та мікшованих (комбінованих даних)</p>	4 год.
Практичне 7.	<p>Підсумкова наукова конференція</p> <p>Презентація власного наукового дослідження. Захист його положень у дискусії з членами групи. Участь в обговоренні наукових досліджень. Аналіз своїх помилок під час презентації та захисту дослідження.</p>	8 год.

УМОВИ ВИЗНАЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОГО РЕЙТИНГУ

Форми оцінювання	Кількість	Максимум балів за 1	Разом
Робота на практичному занятті	5	2	10
Індивідуальне письмове завдання	3	20	60
Презентація дослідницької роботи на підсумковій науковій конференції	1	25	25
Участь в обговоренні доповідей	1	5	5
Разом:			100

ВИМОГИ І КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Оцінювання успішності студента за кожним із запланованих видів робіт здійснюється у відповідності до таких критеріїв:

Види робіт	Кількість балів за один вид робіт	Критерії оцінювання
Презентація дослідницької роботи на підсумковій науковій конференції	21-25	Презентацію дослідницької роботи підготовлено і виголошено вчасно. Доповідь структурована, логічна, містить елементи проблемного підходу. Доповідач демонструє володіння матеріалом, володіння фаховою термінологією, теоретичним, методологічним та емпіричним інструментарієм соціальних наук, вміння аргументувати та обстоювати свою точку зору та основні положення дослідження, дискутувати з колегами.
	15-20	Доповідь підготовлено і виголошено вчасно, але без дотримання тих чи тих вимог, викладених вище.
	1-14	Доповідь підготовлено із запізненням та/або містить прогалини та помилкові твердження. Доповідач не демонструє належної підготовки та/або не готовий відповідати на змістовні запитання.
Участь в обговоренні доповідей	4-5	Аспірант ставить змістовні запитання, висловлює аргументовані зауваження, бере участь у дискусії.
	1-3	Аспірант ставить запитання, але не висловлює аргументованих зауважень та/або не бере участі у дискусії.
Індивідуальне письмове завдання	20	Роботу виконано і подано вчасно; автор демонструє розуміння сучасних вимог до збору, аналізу та інтерпретації соціологічних даних, побудови методології та дизайну дослідження; виклад є логічним, точним. Роботу оформлено відповідно до вимог.
	10-19	Роботу виконано і подано вчасно; автор демонструє достатнє володіння матеріалом, володіння фаховою термінологією, теоретичним, методологічним та емпіричним інструментарієм соціальних наук, вміння аргументувати та обстоювати свою точку зору та основні положення дослідження, дискутувати з колегами, однак у тексті є незначні вади та помилки.
	1-9	Роботу виконано і подано вчасно. Автор демонструє достатню обізнаність з матеріалом, однак у роботі не дотримано всіх вимог до змісту й структури, є значна кількість помилок різного

		характеру, бракує логічності викладу.
	0	Завдання не виконане у визначений викладачем термін або містить плагіат.

Порядок перерахунку рейтингових показників нормованої 100-бальної університетської шкали оцінювання в національну 4-бальну шкалу та шкалу ECTS

За шкалою університету	За національною шкалою		За шкалою ECTS
	Екзамен	Залік	
91 – 100	Відмінно	Зараховано	A (відмінно)
81 – 90	Добре		B (дуже добре)
71 – 80			C (добре)
66 – 70			Задовільно
60 – 65	E (достатньо)		
30 – 59	Незадовільно	Не зараховано	FX (незадовільно – з можливістю повторного складання)
1 – 29			F (неприйнятно – з обов'язковим повторним курсом)

Мінімальний пороговий рівень оцінки за роботу в семестрі (допуск до екзамену) складає 30 балів. У разі отримання оцінки «неприйнятно» (нижче 29 балів) студент зобов'язаний повторно вивчити дисципліну. У разі отримання оцінки «незадовільно» студент має право на два перескладання: викладачеві та комісії. При цьому максимальна підсумкова оцінка після перескладання може бути лише «достатньо». Замість перескладання комісії студент може обрати повторне вивчення дисципліни.

ПОЛІТИКА ДОБРОЧЕСНОСТІ

Виконання навчальних завдань і робота в курсі має відповідати вимогам «Положення про Академічну доброчесність здобувачів освіти у НаУКМА» (затверджене наказом № 112 від 07.03.2018 року)
https://www.ukma.edu.ua/index.php/about-us/sogodennya/dokumenty-naukma/cat_view/1-dokumenty-naukma/12-normatyvna-baza-naukma/6-systema-zabezpechennia-iakosti-osvitnoi-diialnosti-ta-iakosti-vyshchoi-osvity/71-normatyvni-dokumenty

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА

Актуальні статті та матеріали для підготовки до окремих занять надаються у формі рідера та розміщують на платформі <https://distedu.ukma.edu.ua/>

1. Богдан О. Що варто знати про соціологію та соціальні дослідження? Посібник-довідник для громадських активістів та всіх зацікавлених. - К.: "Дух і літера", 2015.
2. Паніотто В., Харченко Н. Методи опитування. – К.: "Видавничий дім "КМА", 2017.
3. Ядов В. А. Стратегия социологического исследования. Описания, объяснения, понимание социальной реальности. – М., 1998.
4. Babbie E. The Practice of Social Research. - Chapman University, 2010, 12-th Edition.
5. Паніотто В.І., Максименко В.С., Харченко Н.М. Статистичний аналіз соціологічних даних. К.: Видавничий дім "КМ Академія", 2004. – 270 с.
6. Norusis M. *SPSS 16.0 Guide to Data Analysis* (2nd Edition). 2008.
7. Хили Дж. Статистика. Социологические и маркетинговые исследования. – Киев: ООО «ДиаСофтЮП», СПб.: Питер, 2005.
8. Abbott, Andrew. 2004. *Methods of Discovery: Heuristics for the Social Sciences*. New York: W.W. Norton & Company.
9. Charmaz, Kathy. 2006. *Constructing Grounded Theory: A Practical Guide Through Qualitative Analysis*. Los Angeles: Sage.
10. Duneier, Mitchell. 1999. *Sidewalk*. New York: Farrar, Strauss and Giroux.
11. Miller, Jane E. 2005. *Writing About Multivariate Analysis*. Chicago, IL: University of Chicago Press.
12. Schutt, Russell K. 2009. *Investigating the Social World: The Process and Practice of Research*. 6th edition. Thousand Oaks, CA: Pine Forge Press.